

Маніфест про
Навчання Дорослих
у ХХІ столітті

EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS

Європейська Асоціація Освіти Дорослих

Сила та радість від навчання

Європейська асоціація освіти дорослих (ЄАОД) у цьому маніфесті пропонує створити **Європу, що навчається**: *Європу, яка здатна зустріти майбутнє позитивно та з усіма необхідними навичками, знаннями й компетенціями.* Ми пропонуємо докласти зусиль на загальноєвропейському рівні, щоб зробити крок уперед задля розвитку суспільства знань, спроможного вистояти перед викликами нашого часу. Для цього сьогодні потрібні сталі інвестиції в освіту дорослих на загальноєвропейському, національному, регіональному та місцевому рівнях. Такі інвестиції принесуть свої плоди у довгостроковій перспективі у багатьох сферах, а саме: підтримання конкурентоспроможності, добробуту, здоров'я населення, розвитку тощо.

Освіта дорослих може допомогти змінити життя людей та трансформувати суспільства – вона є правом людини та загальним благом. Наразі основна стратегія європейської політики у цьому напрямі втілена у Європейській програмі навчання дорослих, яку національні координатори впроваджують на рівні країн-членів. ЄАОД переконана, що Програму необхідно покращити, а також потрібно вживати додаткових заходів. У цьому маніфесті окреслено те, якою мірою освіта дорослих може сприяти розробці та

реалізації цілого ряду європейських політик. Проте для забезпечення такої можливості потрібні значні державні інвестиції як в організації, які працюють у сфері освіти дорослих, так і в самих учнів.

Багато органів, що відповідають за прийняття рішень, компаній та громадян не усвідомлюють того впливу, який може здійснювати освіта дорослих на розв'язання суспільних і економічних проблем, а також проблем окремих людей. У зв'язку з цим ЄАОД пропонує оголосити **Рік освіти дорослих у Європі**, завдяки чому по всій Європі буде підвищено обізнаність щодо освіти дорослих. Темою року могла би бути така: «Сила та радість від навчання». З одного боку, ми хочемо підкреслити трансформаційні можливості освіти дорослих, а з іншого – позитивний досвід навчання. Чимало людей із підозрою ставляться до навчання з огляду на невдалий досвід взаємодії з навчальними закладами; інші вважають, що навчання може стати для них додатковим тягарем, який вони мусять нести задля того, щоб досягнути успіху в житті. ЄАОД бажає зробити акцент на позитивному боці навчання також і тому що ми знаємо, що це – найкращий спосіб залучити тих, хто знаходиться якнайдалі від навчання.

Виклики та відповіді

Освіта дорослих є ключовим інструментом подолання основних викликів, що стоять перед Європою сьогодні. У Європі зростає нерівність, не тільки між людьми, а й між регіонами та країнами всередині Європи. Усе більше європейських громадян починають ставити під сумнів європейські цінності, віддаючи свої голоси на виборах за ксенофобські та антиєвропейські партії у той час, як невеликі групи молодих людей радикалізуються настільки, що вчиняють терористичні акти. У багатьох регіонах та країнах рівень безробіття (особливо серед молоді) дуже високий. Цифрові технології, що стрімко розвиваються, не тільки сприяють такому станові справ, а й вимагають від працівників, громадян та споживачів оволодіння новими навичками та компетенціями.

Міграція та демографічні перетворення призводять до змін у структурі населення Європи – люди старішають, а, отже, бажають залишатися активними та здоровими протягом більш тривалого часу. Але нам також потрібно більше мігрантів, і ця потреба перебуває у хиткому балансі або протиставлена рівневі безробіття та ксенофобії, що набирає обертів. Віднедавна Європа стикається з

проблемою напливу біженців, яка є серйозним викликом для урядів європейських країн. Це призвело до виникнення хвилі підтримки з боку однієї частини європейських громадян, а з боку іншої – до нападів та ненависті.

Зміни клімату та інші екологічні проблеми продовжують становити загрозу (не тільки) для майбутнього Європи та створюють необхідність у більш сталих економіках, суспільствах та стилях життя. Освіта дорослих має позитивне розв'язання багатьох із цих проблем. Вона може принести користь не тільки окремій людині, а й суспільству та економіці загалом.

Чи хочемо ми жити у більш новаторській, рівній та сталій Європі, громадяни якої беруть демократичну та активну участь у її житті, де люди володіють навичками та знаннями для того, щоб жити та працювати у здоровий та продуктивний спосіб і долучаються до культурних та громадських заходів із дуже раннього до дуже похилого віку?

У цій публікації ЄАОД представить аргументи, дослідження, приклади та історії тих, хто навчався, тим самим проілюструє нашу позицію.

Активна громадянська позиція, демократія та участь

ЄАОД та її члени щиро віддані Європі та європейським цінностям. Ми віримо, що міжкультурний обмін та співпраця – це ключ до Європи, заснованої на принципах поваги, участі та згуртованості.

Багато організацій у сфері освіти дорослих були створені у результаті емансипаційних рухів (робітників, жінок чи релігійних організацій тощо), і освіта дорослих усе ще надає знання та ноу-хау, а також простір для розвитку демократії та громадянськості. Окрім того, освіта дорослих може зміц-

нити та відродити громадянське суспільство.

Радикалізація, яка наростає в Європі, вказує на необхідність зміцнення демократичної позиції, толерантності та поваги. Значну роль у цьому може відігравати міжкультурний та міжрелігійний діалог.

Але освіта дорослих також може сприяти активній участі громадян у процесах демократизації на загальнодержавному і регіональному рівнях, а також зробити можливими прозорість та розвиток дієвого громадянського суспільства і сприяти критич-

ному мисленню та розширенню прав і можливостей громадян.

У дослідженні Програми міжнародної оцінки компетенції дорослих (PIAAC) продемонстровано чіткий зв'язок між «довірою» та «політичною ефективністю», з одного боку, та рівнями навичок – з іншого. Чим нижчим є рівень базових навичок особи, тим меншою є довіра такої особи до установ та слабшою її віра у власну спроможність впливати на майбутнє. Окрім того, люди, які навчаються в дорослому віці, частіше стають волонтерами.

Передовий досвід

Проект «Громадяни на першому місці», здійснений в Румунії, має стійкий вплив на невеликі громади, особливо в сільських районах, по всій країні. Хто може визначити та пріоритетувати виклики у власній громаді краще, ніж її члени? Проект впроваджує активну громадянськість з тим, щоб дати людям право самостійно встановлювати пріоритети для їхньої громади, а також забезпечує їх інструментами для вироблення рішень, які вони можуть втілити у життя самостійно. Члени громади спільно визначають проблеми громади, голосують щодо трьох питань, вирішення яких є першочерговим, після чого разом розробляють плани дій. Проект «Громадяни на першому місці» вийшов за рамки лише реалізації розроблених планів дій. Він привів до змін у свідомості громад, забезпечивши перехід від сприйняття органів влади як тих, хто самостійно відповідає за прийняття рішень, до тих, хто є партнерами у справі розбудови громади. Актуалізувалося запитання: «Що необхідно зробити, і що ми самі можемо зробити для себе та нашої громади?»

Передовий досвід

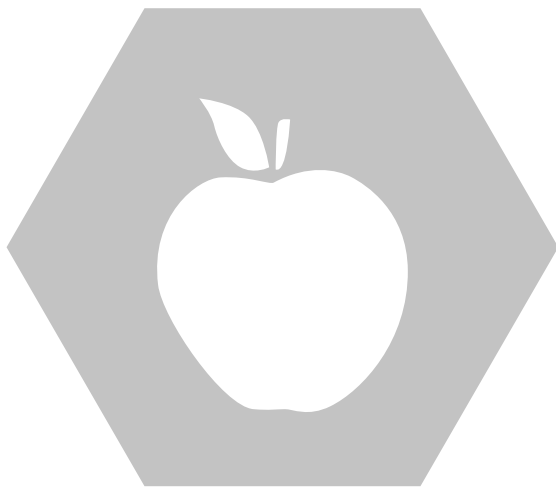
Шведська мусульманська асоціація «Ібн Рушд» реалізувала проект, спрямований на зміцнення миру: *Att främja islamisk fredskultur* (**Популяризація Ісламської культури миру**), у рамках якого молоді мусульмани з різних куточків країни мали бути Агентами миру. Їм були надані знання та інструменти, необхідні для роботи з питаннями у сфері сприяння миру, попередження насилля та захисту прав людини. Довгостроковою метою проекту є боротьба проти ісламофобії (страх та ворожнеча стосовно ісламу, здебільшого з боку людей із Заходу) та заходофобії (страх та ворожнеча стосовно Заходу, здебільшого з боку мусульман). Так було закладено підвалини для розвитку мусульманського руху за мир, *Svenska muslimer för fred och rättvisa* (Шведський мусульманських рух за мир та правосуддя).

Дослідження

Що стосується суспільної згуртованості, основним вкладом освіти у неї є формування вищого рівня довіри, більш тісної громадянської співпраці та зменшення кількості злочинів проти особи. Окрім того, особиста участь в освітньому процесі відкриває шлях до залучення у громадське життя, адже «чим більше учні залучені до процесу здобуття ними освіти, тим більш схильні вони, загалом, відіграти позитивну роль у громадському житті» (с. 20). Окрім того, освіта дорослих забезпечує підвищення расової толерантності та більшої схильності до участі у виборах. Дослідник Престон (2004) проаналізував вплив освіти дорослих на громадянське життя учасників навчального процесу, а також на формування в них цінностей, зокрема толерантності. Він дійшов висновку, що навчання може впливати на неформальну та формальну участь у громадянському житті. Що стосується неформальної участі у громадянському житті, така освіта допомагає людям формувати, підтримувати, переформовувати, реконструювати та збагачувати їхні соціальні мережі.

Окрім того, на формування цінностей може впливати навчання. Наприклад, респонденти повідомили про зміни у рівні толерантності, розуміння та поваги. Громадянська та соціальна активність (ГСА) як результат навчання була проаналізована ОЕСР (2007 р.).

(http://www.eaea.org/media/policy-advocacy/piaac/piaac-analysis_wakeup-call-for-europe.pdf)

Життєві навички особи

Освіта дорослих може забезпечити для особи навички та навчальний досвід, які несуть у собі ряд переваг та слугують різним цілям: від базових навичок до вивчення мови, від курсів у вільний час до професійної підготовки, від сімейного навчання до охорони здоров'я, освіта дорослих може забезпечити ряд шляхів підтримки особи протягом її кар'єри та життя.

Але для людей важливі не тільки безпосередні результати навчання: як показують дослідження, участь у неформальній освіті дорослих дає ряд переваг.

Освіта дорослих здатна трансформувати життя та надає людям нові можливості. Вона може запропонувати нові можливості для

працевлаштування, відкрити шлях до формального навчання, допомогти особам, які свого часу не закінчили навчання, продовжити його, допомогти батькам у виконанні покладених на них завдань, активізувати творчі та культурні поривання людей, а також заохотити їх до ведення більш здорового способу життя.

Дослідження

Згідно з даними, дорослі учні отримують численні переваги завдяки ліберальній освіті дорослих. Вони почуваються більш здоровими та, як видається, ведуть більш здоровий спосіб життя; вони формують соціальні мережі та насолоджуються кращим добробутом. Більш того, дорослі учні, залучені до ліберальної освіти дорослих, очевидно, почуваються більш вмотивованими для участі в навчанні впродовж життя і розглядають його як можливість покращити власне життя. Про такі переваги повідомляли учасники навчальних курсів, що належать до різних сфер, від вивчення мов та мистецтва до спорту та громадянської освіти. [...] Особливо люди з низьким рівнем освіти отримують переваги від участі в освітніх програмах для дорослих (ISCED 1: 32% та ISCED 2: 22 %)

Передовий досвід

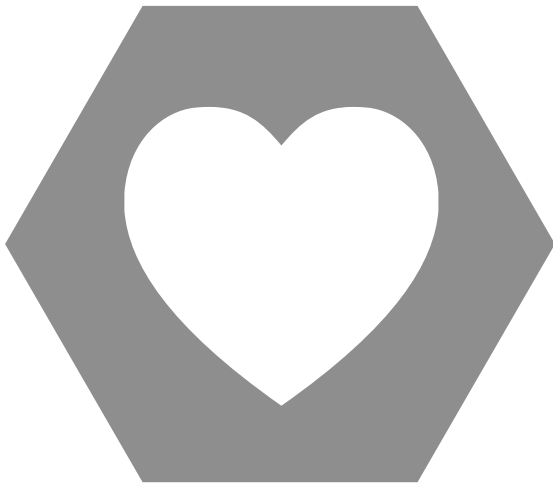
Мел з Великої Британії страждала від агорафобії протягом тринадцяти років, після чого, у вересні 2007 р., вона набралася сміливості і записалася на курс з ліквідації неписьменності. Незважаючи на надзвичайну знервованість, вона розпочала займатися на курсі і їй ставало дедалі легше з кожним наступним тижнем. Мел сподобався курс у Центрі освіти дорослих міста Халл, і вона успішно склала іспити початкового рівня 3 та рівнів 1 і 2 з письменності. Окрім того, вона досягнула своєї наступної цілі і успішно склала іспит рівня 1 з арифметики.

Мел хотіла допомагати іншим, тож вона пройшла волонтерську підготовку та розпочала працювати волонтером у групі для дорослих із труднощами та порушеннями у навчанні. Бажаючи стати вихователем, Мел успішно здала іспити на підтвердження компетенцій рівня 1 Національної професійної кваліфікації за напрямом підготовки «Допомога в навчальному процесі» та продовжила навчання у рамках курсу «Підготовка до учительської діяльності у сфері навчання впродовж життя», який вона сподівається скоро завершити.

Тепер, маючи таку впевненість, Мел радо проводить час із рідними на відкритому повітрі, схудла на 38 кг, займається волонтерською діяльністю у благодійній крамниці «Дейв Хаус» і продовжує навчатися.

“Тепер мене не спинити. Колись у мене не було нічого, а потім я здобула нове життя, і все завдяки тому, що я повернулася до навчання”, – сказала Мел з усмішкою.

(<http://www.alw.org.uk/winners-stories/winner-story/2011/melanie-turner>)

Соціальна згуртованість, справедливість та рівність

Рівень освіти дуже сильно впливає на можливості людини у житті. Це стосується різних аспектів – від роботи, яку можна здобути, до середньої тривалості життя. Позитивні результати освіти постійно відображаються у тому факті, що люди із вищим рівнем освіти схильні продовжувати навчатися і отримувати більше можливостей для подальшого навчання, ніж ті, у кого рівень освіти нижчий.

Освіта дорослих може компенсувати недостатню освітню підготовку у більш ранньому віці та уможлиблює соціальну мобільність. Від навчання базовим навичкам до шкіл, що працюють за принципом «другий шанс», та навчання мові для мігрантів – освіта дорослих створює багато можливостей для покращення життя індивідів, а також для того, щоб зробити суспільства більш рівними у ширшому масштабі, створити спра-

ведливіше суспільства і забезпечити інтенсивніший економічний розвиток.

Інформаційно-пропагандистська робота з групами людей, які не навчаються, є необхідною задля досягнення кращої соціальної інтеграції. За умов застосування коректних методик люди зможуть бути більш ефективно залучені до суспільних справ, демократичного процесу, економіки, мистецтва та культури.

Передовий досвід

У школі для дорослих «Ла Вернеда» в районі Сан-Марті м. Барселона привітання людей, які вперше переступають її поріг, вважається важливою справою, підхід до якої є неодмінно індивідуальним. Кожній людині, яка завітала до школи, приділяють певний час. Колишні учні з минулих років грають важливу роль у прийомі, реєстрації та розподілі слухачів на групи, оскільки вони володіють навичками комунікації та розуміють, як воно, коли ти приходиш до школи вперше. Рішення щодо того, до якого рівня включити нового слухача, приймається на основі діалогу та є консенсусним. У школі звертають увагу на те, що кожна особа розуміє процес, у якому вона знаходиться, і її записують у ту групу та на той рівень, на якому така особа буде найбільш ефективно навчатися. Персонал та волонтери ретельно стараються зробити так, щоб слухач не відчував, що його екзамнують.

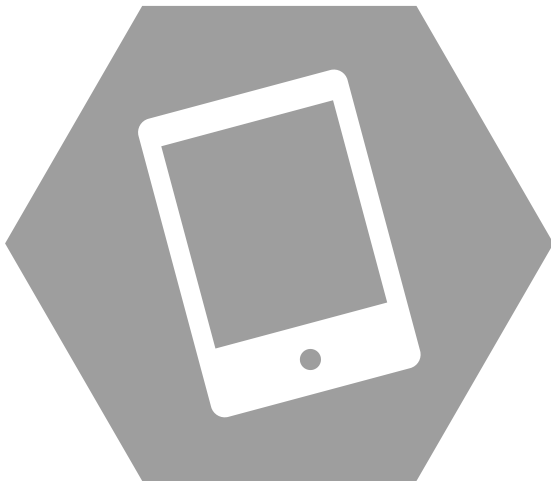

Передовий досвід

У Швеції «Мотивуючі до навчання курси на базі народної середньої школи», які заохочують молодь, що шукає роботу, показали високу результативність. Після такого курсу 40% його учасників продовжили навчання або почали працювати, а більше двох третин відчували мотивацію навчатися і вважають, що освіта є одним зі шляхів у трудове життя.

Спеціальні курси на базі народних середніх шкіл для іммігрантів, спрямовані на сприяння їхньому облаштуванню у шведському суспільстві, та навчальні гуртки для біженців, котрі шукають притулку, діють по всій Швеції.

Ця успішна спеціальна робота можлива завдяки тому, що вона опирається на існуючі компетенції та організації у національній структурі навчання дорослих, яка отримує регулярне фінансування від держави. Це – стала модель для навчання дорослих, яка, окрім того, є ще й гнучкою, адже враховує нові потреби та виклики у суспільстві.

Зайнятість та перехід на цифрові технології

Позитивний зв'язок між зайнятістю та навчанням очевидний: навчання робітників та працівників важливе для інновацій, продуктивності, конкурентоспроможності та підприємництва. Навчання на робочому місці є одним із ключових факторів, що сприяють участі дорослих у навчанні впродовж життя, а співпраця з усіма головними зацікавленими сторонами, особливо із соціальними партнерами, відіграє істотну роль. У той час, як ЄАОД погоджується із важливістю підвищення кваліфікації та перепідготовки, ми б хотіли підкреслити, що усе навчання несе у собі позитивний вплив щодо зайнятості.

ЄАОД підтримує підхід до навчання, який сприяє опануванню ключових та трансверсальних (багатоцільові навички, які можуть бути застосовані і використані у великій кількості різних видів діяльності, наприклад, навички роботи з програмним забезпеченням, або навички ведення переговорів) навичок. Винятково технічний підхід небезпечний тим, що може призвести

до вироблення обмеженого набору навичок, котрі скоро можуть втратити актуальність. Якщо у навчальний досвід та результати навчання включити формування навичок навчання, інновацій та підприємництва разом із більш поглибленими питаннями, які стосуються відповідної сфери діяльності, можна виховати тих, хто навчається впродовж життя і зможе поєднати інформальне, неформальне та формальне навчання, щоб забезпечити актуальність своїх знань та навичок.

Прогнози чітко вказують на те, що в майбутньому Європі потрібно буде більше людей інтелектуальної праці й менше низькокваліфікованих робітників. Найкращим прикладом є перехід на цифрові технології. Ми знаходимося на порозі грандіозних змін – від електронних урядів до онлайн-шоппінгу, автоматизації та усіх змін, які принесе інтернет. Це означає, що нам потрібно усунути цифровий розрив і подбати про те, щоб усі могли вільно користуватися комп'ютером / планшетом / смартфоном, а також й іншими,

пов'язаними з ними інструментами. Також можна припустити, що багато професій зникають та будуть зникати у той час, як виникатимуть нові. Європі будуть потрібні люди інтелектуальної праці, котрі можуть швидко адаптуватися до цих змін, а ключовим для цього уміння є навчання. Багато державних послуг та інструментів для громадянської участі тепер доступні в онлайн-режимі. Навички застосування цифрових технологій забезпечують інтеграцію та участь у світі цифрових технологій.

Окрім того, радикальних змін зазнає і сфера послуг, що, з-поміж іншого, означатиме зниження частоти контактів між людьми. Те ж саме стосується й електронного навчання, яке пропонує багато можливостей, але послаблює соціальний аспект, який є важливим для багатьох учнів. Освіта дорослих може створити необхідні платформи для міжособистісної взаємодії, що стосуються добробуту, ментального здоров'я, солідарності та соціальної згуртованості, яких потребує Європа.

Дослідження

Як показують результати дослідження «BeLL» («Переваги навчання впродовж життя»), участь особи у ліберальній освіті дорослих несе у собі цілий ряд переваг. Окрім того, високою є ймовірність, що ці переваги безпосередньо впливають на найближчі до такої особи соціальні групи, такі, як сім'я, місце роботи та інші соціальні мережі, тож ліберальна освіта дорослих є корисною і для суспільства в цілому. Із 8 646 опитаних респондентів 70-87% пережили позитивні зміни у таких сферах, як мотивація до навчання, соціальна взаємодія, загальний добробут та задоволення життям. Рідше пережиті зміни стосуються роботи та кар'єри, а також активної громадянської позиції, але навіть у цьому випадку 31-42% респондентів пережили певні позитивні зміни.

(<http://www.bell-project.eu/cms/wp-content/uploads/2014/06/BeLL-Survey-results.pdf>, с. 122)

Міграція та демографічні зміни

Освіта дорослих може відігравати життєво важливу роль у вирішенні нинішньої ситуації з біженцями, що склалася в Європі. Через громадянську освіту та міжкультурне навчання можна формувати світогляд активного та гостинного громадянина, а також розвивати сприятливу для інтеграції культуру серед держав-членів Європейського Союзу. Мовна підготовка та навчання базових навичок для мігрантів із Європи та з-поза її меж дасть їм можливість стати активними громадянами у їх нових рідних країнах.

Реалізація культурного діалогу може сприяти обміну між корін-

ними та новими громадянами держав-членів, у рамках якого мігрантам надаватиметься допомога у розумінні культури та соціальних норм їхніх нових країн, а корінні жителі отримають можливість засвоїти нові звички та розвивати у своїх країнах демократію, орієнтовану на майбутнє. У довгостроковій перспективі Європі будуть потрібні ці та інші мігранти, щоби подолати демографічні виклики, які вже почали себе проявляти. Що стосується демографічних змін, активне старіння може бути гарантоване тільки у разі забезпечення навчання людей літнього віку. Як показують дослідження, люди літнього віку, які навчаються, є більш активними,

більше займаються волонтерською діяльністю, працюють довше і мають кращий стан здоров'я. Отже, навчання людей літнього віку є рішенням демографічної кризи і примножує позитивний вплив на європейські демократії.

Окрім того, навчання, що поєднує представників різних поколінь, дає як старшим людям, так і молодшим можливість отримати користь від знань один одного; з іншого боку, спільні заходи зміцнять солідарність між поколіннями у європейських суспільствах і, таким чином, сприятимуть розвитку демократичного діалогу, необхідного у часи кризи.

Передовий досвід

Фатіма приїхала до Ірландії у листопаді 2013 р. разом зі своєю мамою та двома братами. Вона жила в Дубліні три місяці, після чого переїхала разом з родиною до м. Таллмор. Фатіма – біженка з Афганістану. Вона вїхала через Іран до Сирії, де прожила три роки. Після прибуття до Ірландії Фатіма відвідувала курси з вивчення мови, організовані за підтримки Міністерства юстиції. Навчальні групи для неї видалися дуже сегрегованими і вона хотіла інтегруватися з ірландським народом. Потім їй повідомили про можливість навчатися за Схемою можливостей професійного навчання (VTOS), в рамках якої вона нещодавно закінчила перший рік. Курс VTOS триває два роки, і хоча студенти зазвичай здобувають на першому році навчання сертифікат молодшого слухача і випускний сертифікат за підсумками другого, Фатіма вважала, що може скласти іспити з двох випускних предметів для отримання випускного сертифіката вже цього року, і за підтримки Таллморського центру професійної освіти вона почала вивчати фізику та хімію. Окрім того, Технологічний Інститут Атлон надав їй доступ до своєї матеріально-технічної бази для виконання практичної роботи. Фатіма – дуже амбіційна і відмінно володіє англійською мовою, вона вважає, що їй дуже допомогла підтримка Відділу з питань освіти Лайос енд Оффлей (Laois and Offaly ETB) і вона має великі надії відносно свого майбутнього.

Сталість

Сталість у всіх сферах стає реальним викликом для усєї Європи – від екологічно безпечного споживання та транспорту до енергоефективності – громадянам Європи потрібно багато інформації, з одного боку, та інноваційних платформ, з іншого, щоб формувати нові стилі життя, впроваджувати нові проекти та нові підходи. Освіта дорослих може сприяти у наданні відповідної інформації та платформ для ведення дебатів і творчості.

Освіта дорослих – рушій взаємодії між трьома вимірами сталого розвитку (економічним, соціальним та екологічним) і може сприяти реалізації Стратегії ООН щодо сталого розвитку на період до 2030 р. У контексті забезпечення сталого розвитку існує реальна потреба в освіті, причому особливий вплив має неформальна освіта.

Освіта дорослих може зробити величезний вклад у реалізацію Лісабонської стратегії сталого, розумного та інклю-

зивного розвитку, а також стратегії Європейської Комісії під головуванням Жана-Клода Юнкера. Освіта дорослих здатна створити нові робочі місця, посилити розвиток та забезпечити єдиний цифровий ринок. Сприяючи сталості, освіта дорослих може зробити вклад в енергетичний союз і розвиток перспективних політик протидії змінам клімату. Освіта дорослих може посилити єдиний ринок, наприклад, за рахунок забезпечення навичок для вільного руху робітників, а також зміцнити європейські цінності та довіру.

Дослідження

Освіта дорослих відіграє провідну роль у сталому розвитку. Пілотний курс [...] спирається на традицію формування громадянського суспільства у скандинавських країнах – «folkeoplysning» («народна просвіта»). [...] У межах цільових навчальних груп дорослих учнів загалом розподілено на місцевих громадян та шкільних учителів. Проекти, над якими студенти працюють у рамках курсу, присвячені таким темам:

- екобудівництво, екоспори та матеріали;
- стале продовольче виробництво;
- організація партнерств між місцевими органами влади, громадянським суспільством та місцевим приватним сектором – як відновити підхід стратегії на XXI ст. на місцевому рівні;
- системи екологічної сертифікації та сталого управління;
- етичне споживання і глобальне громадянство.

(<http://www.lline.fi/en/article/intime-ontime/432014/piloting-nordic-sustainability-education>)

Передовий досвід

Австрійська недержавна організація «Умвельбератунг» (еко-консультування), яка спеціалізується на консультуванні з питань екології, розробила Посвідчення ефективного споживача енергії (EEDL). EEDL є інструментом для збереження енергії у приватних домогосподарствах, на малих та середніх підприємствах, а також у спільнотах, з метою задоволення потреб в охороні клімату та енергозбереженні. Енергозбереження у повсякденному житті сприяє зниженню витрат на споживання енергії, що є особливо важливим для осіб та домогосподарств, які знаходяться під ризиком бідності. Отже, раціональне споживання енергії та розвиток енергоефективних способів життя і моделей поведінки також робить свій вклад у зниження рівня витрат і сприяє боротьбі проти бідності. Раціональне споживання енергії на робочому місці зміцнює конкурентоспроможність за рахунок скорочення витрат. Раціональне управління ресурсами за підтримки підприємства може заохочувати працівників до вкладу у підтримання сталості в їхньому приватному житті.

(<http://www.umweltberatung.at/ueber-uns-international> та <https://energie-fuehrerschein.at/>)

Освіта дорослих та європейські політики

Освіта дорослих робить вклад у

- Європейські стратегії розумного, сталого та інклюзивного розвитку.
- Цінності, які лежать в основі європейської стратегії, такі, як справедливість, соціальна згуртованість, активна громадянська позиція, а також креативність та новаторство.
- Підвищення рівня зайнятості у Європі за рахунок залучення (повернення) людей на робочі місця, шляхом валідації їхніх навичок та компетенцій або перепідготовки працівників.
- Зусилля, спрямовані на зменшення великої кількості – 80 млн. – людей із низьким

рівнем базових навичок, котрі отримують менше користі від навчання впродовж життя, ніж більш освічені люди: освіта дорослих проводить інформаційну роботу та роботу задля розширення прав і можливостей, орієнтовану на таких людей.

- Досягнення цілі ЄС щодо зменшення мінімум на 20 млн. кількості людей, які живуть у бідності та соціальній ізоляції або перебувають під ризиком бідності та соціальної ізоляції, оскільки освіта дає їм можливість стати упевненими у собі та відшукати шляхи до соціальної інтеграції і знайти роботу (або кращу роботу).

Від робочих місць та розвитку до цифрового єдиного ринку, від змін клімату до міжнародного ринку, від міграції до глобальних проблем та демократичних перетворень, освіта дорослих сприяє реалізації як Стратегії ЄС на період до 2020 року, так і Стратегії Європейської Комісії. Окрім того, освіта дорослих є ключовим інструментом у реалізації Стратегії ООН на період до 2030 року і у досягненні цілей сталого розвитку (ЦСР).

Освіта дорослих відіграє істотно важливу роль у досягненні згуртованої, процвітаючої та мирної Європи, здатної позитивно долати виклики майбутнього.

**EUROPEAN ASSOCIATION FOR
THE EDUCATION OF ADULTS**

Європейська Асоціація Освіти Дорослих

Mundo-J, Rue de l'Industrie 10, B-1000 Brussels

Tel. +32 2 893 25 22, eaea-office@eaea.org

www.eaea.org